

את העולם, והוסר הנחש, והתבשמו כל העולמות.

בא וראה, כשחטאו, כתוב וידבר העם באלהים ובמשה. כשחזרו בתשובה, כתוב (במדבר כא) פי דברנו בה' וכו'. אלא רצו להחזיר המים מהמקור העליון למקומם, מתורה שבכתב לתורה שבפעל פה, ונדבקו במקום עליון שבו הפל תלוי לבשם את המקום, ולהשפיע מים עליונים למקום ששורה עליהם, משום כך פי דברנו בה' וכו'.

בא וראה, כשאדם חוטא במקום הדין, כאלו חטא במקום הדין העליון. כל שפן פאן, שבכל הם חטאו, באלהים ובמשה. ומה הטעם בא עליהם הנחש? משום שהם נחשו ואמרו, אם לא יבא עלינו הדין - אין לנו להשתדל בתורה, ואם יבא - נשתדל בה. עשה לך שרף (שם), כמו שנאמר (ישעיהו ו) שרפים עמדים. משום שפיון ששבו בתשובה עליונה, הרי הם בהיכלי, כמו שרפים עליונים שמשמשים לפני. ושם אתו על נס, להגביה אותם למעלה, שפניק אותם מקום מזבח העליון כנפיה להצילם מהנחש, כמו שנאמר (שמות יז) ויקרא שמו ה' נסי, ולכן ושם אתו על נס ודאי.

בא וראה, (בראשית כב) והאלהים נסה את אברהם, שהרים את דגלו על הכל. אף פאן הרים את דגלו על הכל. ומה הטעם עשה אותו מנחשת? משום שנחשת במקום החיים תלויה, המקום שיעקב שרוי שם. משום כך וחי, וחי ודאי.

ובא ראה פמה הוא עליון כח התשובה על הכל, משום ששפאדם שב לפני רבוננו, אז מתמלאת באר מים חיים,

רחמי, לבסמא עלמא, ואתעדי חזיא, ואתבסמו פלהו עלמין.

תא חזי, פד חבו, פתיב, וידבר העם באלהים ובמשה. פד אהדרו בתיובתא פתיב פי דברנו בה' וכו'. אלא פעו לאהדרא מיא ממקורא עילאה לאתרייהו, מתורה שבכתב לתורה שבפעל פה, ואתדבקו באתרא עילאה, דביה תלייא פולא לבסמא אתרא, ולאנגדא מיין עילאין לאתרא דשרייא עלייהו, בגין כך פי דברנו בה' וכו'.

תא חזי, פד פר נש חב באתרא דדינא, פאלו חב באתרא דדינא עילאה. כל שפן הכא, דבכולא חבו, באלהים ובמשה. ומאי טעמא אתא עלייהו נחש. בגין דאינון נחישו, ואמרו, אי לא ייתי עלייהו דינא, לית לון לאשתדלא באורייתא, ואי אתי נשתדל בה.

עשה לך שרף (דף סב ע"א), פמה דאת אמר שרפים עומדים. בגין דכיון דתבו בתיובתא עילאה, הא אינון בהיכלי, פשרפים עילאין דמשמשים קדמי. ושם אותו על נס, לאגבהא לון לעילא, דחפיא לון אתר דמדבחה עילאה בגדפהא לשזבותהון מחזיא. פמה דאת אמר, (שמות יז ב) ויקרא שמו ה' נסי, ועל דא ושם אותו על נס ודאי.

תא חזי, (בראשית כב א) והאלהים נסה את אברהם, דארים דגליה על פלא. אוף הכא ארים דגלא דילהון על פולא. ומאי טעמא עבדיה מנחשת. בגין דנחשת באתרא דחיים תלייא, אתרא דיעקב שרי תפון, בגין כך וחי, וחי ודאי.

ותא חזי, פמה היא עילאה חילא דתיובתא על פלא. בגין דכד פר נש תב קמי מאריה, פדין באר מים חיים אתמלי, ונפקין

ויוצאים מעינותיה לכל הצדדים, ומשפיע לכל שבט ושבט, בשנים עשר שערים, להשקות חיות קטנות עם גדולות.

בששבו ישראל בתשובה, אזי אמרו שירה. ואותן שבע הדרגות ששבו מאתריהן, החזירו אותן בשירה שלהם, והעלו את הבאר העליונה למעלה, שנפרד הנחש מן העולם. זהו שכתוב (במדבר כא) אז ישיר ישראל וגו', עלי באר ענו לה, שעולה למעלה למעלה, ומתחפרת האם המתחוננה בעליונה.

זהו שכתוב (שם) באר חפרוה שרים - זהו האב והאם שהולידו אותה. פרוה נדיבי העם - אלו האבות. מי פרוה? כמו שנאמר (דושה א) ואכרה לי בחמשה עשר פסוק. אלו האבות. וזרע ישראל שהתחברו עמה, בט"ו בניסן, והתעוררה יד רמה, שנקראת פסוק, ימין המלך עליהם.

במחוקק במשענותם (במדבר כא) - על יד משה, שהוא מחוקק, התחברה עם שנים עשר שבטים, שהם בניה ששורים סביבה. מה זה במשענותם? בא וראה, כשישראל משתדלים בתורה, שנתנה על יד המחוקק, אז תומכים בשכינה אותם שנים עשר עמודים שלמעלה, ועל זה במשענותם, שהיא נשענת עליהם.

ובא ראה, שנים עשר שערים יש לבאר הקדושה הזו, הקריה הקדושה, שנקראת ירושלים. ומאותם השערים יוצאות לעולם שתיים עשרה מתנות עליונות: טובה ושמחה, ברכה ושלוש, עזרה, פפירה, תורה, חכמה, וחיים ורצון ועשר וכבוד. וכל שבט ושבט ינקו לו מתנה עליונה.

מבועזי לכל סטריין, ולכל שבטא ושבטא נגיד ליה בתרי עשר תרעי, לאשקאה חיון זעירן עם רברבן.

ישראל פד תבו בתיובתא, פדין אמרו שירתא. ואינון שבע דרגין דתבו מבתריהון, אהדרו לון בשירתא דילהון, וסליקו בירא עילאה לעילא, דאתפרש חויה מעלמא. הדא הוא דכתיב, אז ישיר ישראל וגו', עלי באר ענו לה, דסלקא לעילא לעילא, ואתחברא אימא תתאה בעילאה.

הדא הוא דכתיב, באר חפרוה שרים, דא אבא ואמא, דאולידו לה. פרוה נדיבי העם, אלין אבהן. מאי פרוה, כמה דאת אמר (הושע א) ואכרה לי בחמשה עשר פסוק. אלין אבהן. וזרעא דישראל דאתחברו בה, בט"ו בניסן, ואתערא יד רמה דאקרי פסוק, ימינא דמלכא עלייהו.

במחוקק במשענותם, על ידא דמשה, דאיהו מחוקק, ואתחברא בתרי עשר שבטין, דאינון בנין דילה דשראן סחרנהא. מאי במשענותם, תא חזי, פד ישראל משתדלין באורייתא, דאתיהיבת על ידא דמחוקק, פדין סמכין לה לשכינתא אינון תריסר סמכין דלעילא, ועל דא במשענותם, דאיהי נשענת עלייהו.

ותא חזי, תריסר תרעין אית לה להאי בירא קדישא, קרתא קדישא, דאקרי ירושלים. ומן אינון תרעין נפקין לעלמא תריסר מתנן עילאין: טובה. ושמחה. ברכה. ושלוש. עזרה. פפירה. תורה. חכמה. וחיים. ורצון. ועושר. וכבוד. וכל שבטא ושבטא, יניקו מתנה עילאה ליה.

הָרָא הוּא דְכְתִיב, (שה"ש ד ג) וּמִמְדַּבֵּר מִתְּנָה. מֵאִי
מְדַבֵּר. כְּמָה דְאֵת אָמַר, וּמִדְּבַרְךָ נֶאֱוָה.
מֵהֵוּא מְדַבֵּר אֲתִינן לֹוֹן מִתְּנָה עֵילְאָה. בְּהֵאִי
זְמַנָּא כַּד אֵינוֹן לָא מִתְּפַרְשָׁן מִלְּאֶסְמִכָּא לָהּ.
וְעַל דָּא אֲתַעְרוּ חֲבַרְיָא, דְּכַד בַּר נֶשׁ נָסִיב
אֵיתְתָּא, אֲתַדְבַּק בְּשְׂכִינְתָּא. דְּהָא עַד לָא
אֲנָסִיב, לָא שְׂרִיא עֲלִיהּ. דְּלִית שְׂכִינְתָּא שְׂרִיא
עַל אֲתָרָא פְּגִימָא. וְכַד לָא שְׂרִיא עֲלִיהּ, אֵיהֵי
אֲתַמְנַעוּ מִנְיָה תְּרִיסַר מִתְּנָן עֵילְאִין.
וְעַל דָּא אֵיתַעְרוּ חֲבַרְיָא, כָּל הַשְּׂרוּי בְּלֹא אִשָּׁה,
שְׂרוּי בְּלֹא טוֹבָה. כְּמָה דְאֵת אָמַר, (בראשית
ב יח) לֹא טוֹב הִיּוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ. בְּלֹא שְׂמֻחָה,
דְּכְתִיב (דברים יד כו) וְשְׂמֻחַת אֶתְּהּ וּבֵיתָךְ. בְּלֹא
בְּרָכָה, דְּכְתִיב (יחזקאל מד ל) לְהַנִּיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתְךָ.
בְּלֹא שְׁלוֹם, כְּמָה דְאֵת אָמַר (איוב ה כד) וַיִּדְעַתְּ כִּי
שְׁלוֹם אֶהְלֶךְ. בְּלֹא עֲזָרָה, דְּכְתִיב (בראשית ב יח)
אֶעֱשֶׂה לוֹ עֲזָר פְּגֻגְדּוֹ. בְּלֹא כְּפָרָה, דְּכְתִיב (ויקרא
טז י) וְכִפֹּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ. בְּלֹא תוֹרָה, כְּמָה
דְּאֵת אָמַר (איוב ו יג) הָאֵם אֵין עֲזַרְתִּי בִּי וְתִשְׁיָה
נִדְחָה מִמֶּנִּי. בְּלֹא חֲכָמָה, כְּמָה דְאֵת אָמַר (משלי
יד א) חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתְּהּ בֵּיתָהּ. בְּלֹא חֲיִים,
דְּאֵת אָמַר (קהלת ט כב) רְאֵה חֲיִים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר
אֶהְבֵּת. בְּלֹא רְצוֹן, כְּמָה דְאֵת אָמַר מִצָּא אִשָּׁה
מִצָּא טוֹב וַיִּפֶק רְצוֹן מֶה'. בְּלֹא עוֹשֶׁר, כְּמָה
דְּאֵת אָמַר (משלי לא יא) בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָהּ וְשָׁלַל
לֹא יִחְסַר. בְּלֹא כְבוֹד, כְּמָה דְאֵת אָמַר (שם יא טז)
אִשֶׁת חַן תִּתְמַךְ כְּבוֹד.

זְהוּ שְׂכְתוּב (שם) וּמִמְדַּבֵּר מִתְּנָה.
מֵה זֶה מְדַבֵּר? כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (שיר
ד) וּמִדְּבַרְךָ נֶאֱוָה. מֵאוֹתוֹ הַמְדַבֵּר
בָּאָה לָהֶם מִתְּנָה עֲלִיוֹנָה, בְּזִמְנָן
הַזֶּה כְּשֵׁאִינִים פּוֹרְשִׁים מִלְתַּמְךָ
בְּהּ.
וְעַל זֶה הַעִירוּ הַחֲבַרִים,
שְׂכַשְׂאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה, נִדְבַק
בְּשְׂכִינָהּ. שְׂהַרִי טָרָם שְׂנַשֵּׂא, אֵין
שׁוֹרָה עֲלִיו, שְׂאֵין שְׂכִינָה שׁוֹרָה
עַל מְקוֹם פְּגוּם. וּכְשֵׁאִינָה שׁוֹרָה
עֲלִיו, הִיא מוֹנַעַת מִמֶּנּוּ שְׂתִים
עֲשָׂרָה מִתְּנוֹת עֲלִיוֹנוֹת.
וְעַל זֶה הַעִירוּ הַחֲבַרִים, כָּל
הַשְּׂרוּי בְּלֹא אִשָּׁה, שְׂרוּי בְּלֹא
טוֹבָה. כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (בראשית ב)
לֹא טוֹב הִיּוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ. בְּלֹא
שְׂמֻחָה - שְׂכְתוּב (דברים יד) וְשְׂמֻחַת
אֶתְּהּ וּבֵיתָךְ. בְּלֹא בְּרָכָה - שְׂכְתוּב
(יחזקאל מד) לְהַנִּיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתְךָ.
בְּלֹא שְׁלוֹם - כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (איוב ה)
וַיִּדְעַתְּ כִּי שְׁלוֹם אֶהְלֶךְ. בְּלֹא עֲזָרָה
- שְׂכְתוּב (בראשית ב) אֶעֱשֶׂה לוֹ עֲזָר
כְּפֻגְדּוֹ. בְּלֹא כְּפָרָה - שְׂכְתוּב (ויקרא
טז י) וְכִפֹּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ. בְּלֹא
תוֹרָה - כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (איוב ו) הָאֵם
אֵין עֲזַרְתִּי בִּי וְתִשְׁיָה נִדְחָה מִמֶּנִּי.
בְּלֹא חֲכָמָה - כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (משלי
יד א) חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתְּהּ בֵּיתָהּ.
בְּלֹא חֲיִים - כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (קהלת ט)
רְאֵה חֲיִים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֵּת.
בְּלֹא רְצוֹן - כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (משלי יח)
מִצָּא אִשָּׁה מִצָּא טוֹב וַיִּפֶק רְצוֹן
מֶה'. בְּלֹא עוֹשֶׁר - כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (שם
לא) בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָהּ וְשָׁלַל לֹא
יִחְסַר. בְּלֹא כְבוֹד - כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר
(שם לא) אִשֶׁת חַן תִּתְמַךְ כְּבוֹד.
מִשׁוּם שְׂהֵאִשֶׁת חֵיל הַזֶּה נִקְרָאת
יְרֵאת ה', כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (תהלים יט)
יְרֵאת ה' טְהוֹרָה. וּכְשֵׁנַשֵּׂא הָאִישׁ,
כָּל שְׁגִים עוֹשֶׁר הַשְּׂעָרִים נִפְתָּחִים,
לְהוֹסִיף בְּרָכוֹת עַל רֵאשׁוֹ, כְּדִי
שִׁיבַב בְּסִתֵּר הַגְּבִירָה, וַיִּשְׁתַּלֵּם
כְּמוֹ שְׂלַמְעֵלָה.